

Ponekad knjige imaju svoj *pravi trenutak*. Društveno i istorijski potreban. Pravovremeni plasman knjige zahteva od nje da pruži nepobitne dokaze o neophodnosti takvih potreba. Da knjiga čeka, ne sme i ne može, ali zato može i mora biti ispred vremena.

Originalnost teksta Radivoja Šajtinca, poetskog romana **KORON KONJANIK**, jeste baš u svežim, usplim i toliko potrebnim pokušajima da se u savremene prozne tekstove unese poetska nota, harmonična sinteza intelektualnog prilaženja životu i filozofsko-pesničkog tretiranja, što je adekvatno saobražavanje vremenu.

Eruditivnost te priče započinje u posveti-prologu, prvoj rečenici, snažnoj i ubedljivoj, čija empirijska neizvesnost od tog trenutka, primorava da se bude i ostane svedok jednog čudnog ali krajnje životnog dešavanja. Time istovremeno započinje i kompleksna poetska nit ovog teksta. Simboli se smenjuju tumačeci jedni druge nametnutom atmosferom jednog, ipak realnog, zamišljenog i zamislivog sveta.

„Posvećeno vitezu od Korone, Malkolumu Bezbornu, najverovatnijem pronalazaču uzengije, koji je pri povratku iz Danvika u Noćvili, putem koji vodi granicom između Starog i Novog Južnog Velsa, doživeo tu nepogodnost da mu se kod samih zidina konj prostre po zemlji i isteće kao prezrela pomorandža kroz dve očigledne rupe na stomaku.“

Reči, poprimajući novi smisao, postaju obogaćene sazvučnjima koja ih ne čine prozaičnim nizom pojmove. Koron konjanik, intuicija i prva prošlost pesnikova, zapada u psihičke depresije prouzrokovane bezazlenim dešavanjem stvari na granici beskonačnog što je osnova čitavog filozofskog i literarnog sistema ovog teksta, zapada u solipsističke zablude, lažne društvene potrebe itd. Njegove ličnosti, Koron konjanik, gospodin Gec, gospodica Gelina, cvećarka Medita, su izmišljenih imena; međutim, njihovo stvarno i dvostruko, unutrašnje i objektivno, postojanje dovodi ga u sumnju koja omogućava da se spozna absolutnost i direktnost obračuna sa vlastitom apstinencijom i vulgarizacijom sna. Sintezu snovištenja, pesničke imaginacije i verovanja u san, Šajtinac je doveo do kulminacije u kratkim dijalozima.

neobjavljen knjiga

KORON KONJANIK ili bratosanjalački rat, ispovest pesnika sna

— Zašto se vraćaš, brate?
— I glas mi se vraća, Ti si još gluva.
— Veslaj samo, veslaj.

— Sećam se gospodo Gelino, sećam se.
— I njegovih lovačkih trofeja se sećate?
— Sam ih često oslobađao pršine.
— Oh, da, da, i zatim se u čistoti jelenijskih rogovlja okupa cela naša plava soba i kroz miris lipovog čaja odjednom bi moj dragi ON zatrubio trubom punom zaboravljenog lišća.

— Koliko je odavde do tebe, Korone?
— Čitav ja.
— Znači, nedostupan.

— Kako se zove ovaj grad?
— Zove se Ja — i to sa arhitektonskim prizvukom.

Tu se sukobljavaju naše čulne sposobnosti sa determinisanošću pojmove *apsurdnog* i *realnog*. Svoj tretman *apsurdnog* Šajtinac je naglasio kroz glavnog junaka, kroz njegovo putovanje predelima koji ostaju za njim izmenjeni. *Apsurdno* nije nešto što odvlači poetsku refleksiju od razumnih i razrešavajućih dijalogova. Naprotiv, ono ga približuje. Tu su ubogi ljudski predmeti što u grču vremena pokušavaju pridobiti mesto pod toplim i moćnim dlanom neimara mračnih i svetlih puteva, šuma i gradova. Lotosi, kobre, topole, puzavci, leptiri, pauci, kameleoni, kanarinci, jeleni, ždralovi; reči čija se simbolika stiče u pitanju egzistencije, iznenadnom i neuverljivom.

Postojim li? Draga moja istino, bar kao vetrar vučjak, kao muško stablo olakšan spominjanjem smisla...

Približavanjem filozofskim personifikacijama i asocijacijama, ne dolazimo do *apsurda* situacije, jer on u atmosferi kontinuiteta naracije ni ne postoji. Postoje dileme koje iz svega proizilaze i koje radaju *apsurd istine*. Verističkog karaktera, ličnosti žele da, shvativši beskonačnost i uzaludnost izvesnih otpora i borbe, izmene jedino što im je posle takvog saznanja moglo ostati, dakle unutrašnje porive i imperativne, duboko vlastite, ali nezamislive u moru zabluda. Otuda im možda izvesna sličnost Kamilevim junacima. Na kraju trijumfuje novi, još neizvesniji, ali sve stvarniji san. Vizija budućnosti je stravična, jer je istovremeno i tragična i komična; međutim tek u tim slikama budućnosti *snom* su izazvane neprijatnosti dalekovidjenja, straha od tako onemogućenog pa ipak jasnog posmatranja. U tome je i tragedija vizije, a u pesničkoj pomirenosti s njom je sasvim mala ali dovoljna moguć-

16-45303913

**VOJISLAV
DESPOTOV**

nost eliminacije, načinom na koji je i nastala.

„...shvatite da vam se saga oko prstiju ispunila sitnim crvima i da se jahanje moje tiče koliko mene koliko i vaših ključeva...“

...moj san u dnu oka koji sluti... ja se odavno radujem da bih se probudio sa one strane sna gde sam bez ruke i nogu...

„Snovi su ružne lepote, snovi su cerebralni“, kaže Šajtinac u direktnom obraćanju čitaocu u Predgovoru. Predgovor je bitan ne zato što na neki način opravdava eksperiment „literacije sna“, ili pak zbog potiskivanja u drugi plan iznenadnih ideja i asocijacija, već zbog toga što je to odredeno i svesno stanje, u kojem figuriše san, formulisan klasičnim psihološkim elementima, dake nespreman da permanentno i dalje preokupira.

Iskrivljena slika erotikе, prilaz kojоj je potpuno isti kao i prilaz ostalim problemima, iskreno je priznanje i razrešavanje u deliriju sebi svojstvenom. Erotske pobude se izazivaju bezazlenom evokacijom, pogledom na harmoniju cvetova čak i disanjem. Jedino apsurdno u njima je što se možda javljaju i nestaju iznenadno, nesvesni funkcije koju vrše: funkcije unošenja nepobitne novine i nepovratnosti u svet iskrenih emocija.

Cista pesnička reč je u haosu završetka, sna, jutru bledila i sigurnosti, iskusno odustajanje od nesanjanog:

...Imati samo svoga konja!

Ako se ikada vratim učinići to isključivo svojim konjem! Taj konj, daleko otporniji, ne zaustavlja svoju trku s kompleksima prolazećeg i neminovnog. O njemu bi se mogla napisati još jedna knjiga.

O svaštarska lepota kopna, zasvođena nad pitanjima! Eksterijeri su pravi. Skup čuda onoga što ostaje.

U dvosmernosti originalnog izraza je baš avangardnost tog teksta. Čak je i ova osobenost dovoljna da prokriči sebi put do čitaoca. Roman **KORON KONJANIK** je zasad neobjavljen, roman, zrenjaninskog pesnika, dvadesetogodišnjaka, jedan od prvenaca proznih tekstova ovakve vrste kod nas.